

KNUDEPUNKTER I DANSK PSYKOLOGIS UDVIKLING I ÅRENE 1940-2000

Reimer Jensen

Ved begyndelsen af denne periode kunne faget psykologi studeres på Københavns Universitet, men der var kun få studerende og endnu færre, der afsluttede studierne med en eksamen (magister-konferens). Behovet for at anvende psykologi i samfundet blev mere og mere tydeligt specielt i skolen, der havde brug for hjælp til undervisningsdifferentiering og oprettelse af klasser eller skoler til børn med specielle indlæringsvanskeligheder eller handicaps. I 1944 blev der på Københavns Universitet oprettet et cand.psych.studium med henblik på at udanne kandidater, der kunne påtage sig at bidrage til løsning af påtrængende opgaver ikke blot inden for undervisningsvæsenet, men også inden for social-, hospitals-, fængsels- og militærvæsen samt erhvervslivet.

Cand.psych.uddannelsen var stærkt påkrævet og blev hurtigt populær. I 1947 blev det første hold færdiguddannet, og straks efter blev Dansk Psykologforening dannet. En vigtig milepæl i udviklingen af dansk psykologi var nået. Cand.psych. studiet var lagt indenfor en ramme på 3 år. Det skabte store vanskeligheder, men blev først ændret efter 16 års forløb til en ramme på 5½ år.

En ny milepæl, som Psykologforeningen sigtede på sammen med de tilsvarende foreninger i de øvrige nordiske lande, var autorisation af psykologer. Nordiske psykologers samarbejds-komité anmodede om, at dette problem blev taget op i alle nordiske lande. I Danmark blev en komité nedsat i 1962. Problemerne i forbindelse med en autorisation af psykologer skabte megen diskussion og uenighed og en autorisationsordning blev først vedtaget fra 1994.

Lærerhøjskolen fik ved en lov fra 1962 status som højere Læreanstalt og kunne tildele akademiske grader i de fag, hvori der undervistes i Folkeskolen. Det blev også muligt at tage en pædagogisk psykologisk uddannelse i psykologi (cand.pæd. psyk.).

Reimer Jensen, dimitteret fra Blågårds Lærerseminarium 1940, påbegyndt studier i psykologi ved Københavns Universitet 1941 og blev cand.psych. 1947. Skolepsykolog i Københavns Kommune og derefter ansat ved Universitetets børnepsykologiske Klinik (U.B.K.) fra 1950 til 1962. Afdelingsleder i Udviklingspsykologi ved Danmarks Lærerhøjskole 1962 til 1974 og derefter professor i Klinisk Psykologi samme sted. Pensioneret 1. jan. 1989.

Usikkerheden i vurderingen af denne uddannelse forhindrede i lang tid en løsning af problemet om autorisation af psykologer i Danmark.

Et knudepunkt i Dansk Psykologis udvikling i sidste halvdel af forrige århundrede var psykologers andel af arbejdet i sundhedsvæsenet. I dag er mange psykologer knyttet til forskellige afdelinger på hospitaler rundt omkring i landet som en del af den faste stab eller på konsulentbasis, og ca 600 psykologer har åbnet egen praksis eventuelt med tilskud fra Sygesikringen til behandlingen af deres klienter.

Psykologi var i 1940 et fag på Københavns Universitet. Der blev forsket og undervist i faget. Studerende kunne tage en magisterkonferens i psykologi, men der var ikke mange studerende, og et meget ringe antal havde afsluttet studiet med en eksamen eller en videnskabelig afhandling.

Uden for Danmark var psykologi allerede i 1800-tallet blevet anerkendt som en videnskabelig disciplin, og i de første årtier af 1900-tallet kunne et stigende behov for anvendelse af psykologien noteres på flere områder af dagliglivet.

I Danmark kom det tydeligst frem i Folkeskolen og i uddannelses-systemet som helhed. Der var opstået en klar erkendelse af, hvor store forskellene var mellem børn på samme alderstrin på forskellige felter f.eks. med hensyn til intelligens og indlæringssevne.

Denne erkendelse skabte ønsker om måling af børns udviklingsmuligheder. Resultaterne skulle bruges som grundlag for en undervisningsdifferentiering og eventuelt oprettelse af specielle klasser i skolen eller institutioner uden for skolen, hvor børn kunne undervises med hensyntagen til deres vanskeligheder eller handicaps.

På hvilket grundlag skulle børn udtages til de ønskede hjælpeforanstaltninger? Her var der behov for erfarne pædagogers, lægers og psykologers ekspertise. Mange steder rundt i landet blev der oprettet skolepsykologiske kontorer, først på Frederiksberg (i 1934) med magister i psykologi *Henning Meyer* som leder, senere i København med magister i psykologi *Sofie Rifbjerg* som leder og derefter i Gentofte, hvor først magister og senere dr.phil. *S.A.Tordrup* blev chef. I Esbjerg blev det skolepsykologiske kontor ledet af fru *Lorck Petersen*.

Jeg havde som elev på Blågård Seminarium haft *S.A.Tordrup* som lærer. I året 1941 efter at have været fast vikar ved Københavns Kommunale Skolevæsen et år, besluttede jeg at følge forelæsningerne i psykologi ved Københavns Universitet hos professor *Edgar Rubin* og daværende docent *Edgar Tranekjær Rasmussen*. Mange advarede mig mod at læse psykologi med den begrundelse, at det var et brødløst studium. Jeg ville dog selv undersøge, hvad psykologi kunne bruges til på mit fagområde.

Foruden mig begyndte småbørnspædagog *Kirsten Vedel Rasmussen*, gymnasiadjunkt *Ole Jensen* og skuespiller *Bendt Rothe* at læse psykologi det år. Mig bekendt var der ingen af os, der havde planer om at blive psykologer. Vi ville forbedre vore kvalifikationer på vore respektive fagområder. To af os blev dog psykologer. Jeg gennemførte mine laboratorieøvelser sammen med *Bendt Rothe*, der efter et par års forløb skiftede til det juridiske studium. Som cand.jur. blev han formand for skuespillerforbundet og fortsatte med at fungere som skuespiller til sin død.

Ved de ugentlige forelæsninger i psykologi på Københavns Universitet tirsdage og fredage mødte alle psykologistuderende op. Det var cirka 30. Nogle havde læst i mange år, en enkelt i 25 år.

1. Knudepunkt: Etablering af cand.psych.studiet

De fleste studerende i psykologi var lærere, der sigtede på at blive skolepsykologer, fx. *Thomas Sigsgaard*, *Bodil Farup*, *Skold Larsen*, *Mogens Ellehammer*, *Thomsen Jensen* og *Erik Thomsen*. De sidste to tog deres magisterkonferens, de øvrige gik over til cand.psych.studiet, da det blev oprettet i 1944. De fik tilladelse til at gå til cand.psych.eksamen, før det første hold cand.psych.'er blev færdiguddannet i 1947.

Behovet for skolepsykologer mærkedes i større og større grad, og opgaver beregnet for psykologer oplevedes på mange områder af samfundet, f.eks. i socialforsorgen, erhvervslivet, fængselsvæsenet og militærvæsenet.

Dette behov kunne slet ikke dækkes af dem, der tog en magisterkonferens fra universitetet, og denne uddannelse havde desuden et mere videnskabeligt sigte end løsningen af serviceopgaver i samfundet.

Det blev klart, at der måtte oprettes et studium til uddannelse af kandidater, der kunne løse de presserende opgaver på det psykologiske felt.

Der var på det tidspunkt et nært samarbejde mellem Københavns Universitet og Danmarks Lærerhøjskole, som siden 1856 skulle give videreuddannelse til Danmarks folkeskolelærere og senere også til Danmarks seminarielærere.

Universitetets lærere underviste på Lærerhøjskolens årskursus i psykologi. Det skulle give lærere en vis uddannelse i psykologi og dermed hjælpe dem til undervisningsdifferentieringen og evt. oprettelse af specialklasser, f.eks. for svagtbegavede børn og børn med læsevanskeligheder. Disse årskursister skulle gennemgå en del af de laboratorieøvelser, som de psykologistuderende på Universitet skulle gennemføre.

Lærere med dette étårige kursus løste mange presserende opgaver i skolerne rundt om i landet, men det kom samtidig til at stå klart, at en mere grundfæstet uddannelse i psykologi var påkrævet. Det blev overvejet, om den skulle henlægges til Lærerhøjskolen eller til Københavns Universitet.

Dette spørgsmål blev afklaret ved en anordning og bekendtgørelse af 18. juli 1944, hvorefter en cand.psych.uddannelse kunne påbegyndes ved Københavns Universitet i september 1944.

Studietiden var tilrettelagt med henblik på et treårigt forløb. Dette skulle vise sig at skabe store vanskeligheder i de kommende år.

Det tog sin tid at få oprettet cand.psych.studiet og få cand.psych.eksamen anerkendt som en embedseksamen, men det lykkedes.

2. Knudepunkt: Etablering af Dansk Psykologforening

Cand.psych.studiet skulle føre frem til en embedseksamen, men mens andre lignende uddannelser havde studieplaner fra 4 år (tandlægestudiet) til 8 år (det medicinske studium), blev cand.psych.studiet beregnet til at have et treårigt forløb.

Det er på mange områder set, at politikere og embedsmænd har et højt mål, men er tilbageholdende med at skaffe de penge, der gør det muligt at nå dette mål inden for de rammer, der fastlægges.

Det var måske også et forsøg på at retfærdiggøre den snævre tidsramme for studiet, at der ved optagelsen på cand.psych.studiet foruden en studentereksamen eller en lærereksamen skulle lægges vægt på ansøgerens viden og erfaring inden for Undervisnings-, Justits- eller Socialministeriets område. Ansøgere med sådanne forudsætninger skulle have forret til optagelse på studiet. Dette blev præciseret i Undervisningsministeriets skrivelse af 16. august 1944.

Adgangsbegrænsningen var dog illusorisk. De, der ikke blev indskrevet på cand.psych.studiet, kunne optages som magisterkonferensstuderende. For dem var der ingen begrænsning, og de fulgte forelæsningsne for cand.psych.studerende, og jeg har aldrig oplevet, at de blev afvist, når de meldte sig til de løbende eksaminer, der førte frem til cand.psych.eksamen. Hvor mange studerende der blev optaget, kan ses af nedenstående tabel (opgørelse pr. 1. oktober i de anførte år).

År	Optaget som stud.psych.	Optaget som stud.mag.art.	i alt	bestået cand.psych.
1944	68	10	78	1947: 37
1945	40	42	82	1948: 18
1946	47	30	77	1949: 24

Der blev hurtigt mange studerende at holde styr på. Det var en ganske anden situation end i 1930, hvor der kun var enkelte magisterkonferensstuderende.

Hverken *Rubin* eller *Trankjær Rasmussen* var administratorer. De overlod mange praktiske problemer til sekretæren *Aage Haugland* eller de studerendes råd.

De studerende havde selv dannet dette råd, der efterhånden kom til at bestå af tre repræsentanter for de studerende optaget i 1944, i 1945 og i 1946 plus én repræsentant fra Universitetets officielle studenterråd. Det var stud.psych. *Inger Jørgensen*.

De psykologistuderendes råd var meget aktivt, både når det gjaldt tilrettelæggelse af studium og eksamen, men også af andre aktiviteter. Vi inviterede f.eks. *Aksel Sandemose*. Han kom fra Norge og holdt et spændende foredrag, som han kaldte: 'Den historiske roman eksisterer ikke'.

Cand.psych.studiet blev til under den tyske besættelse af Danmark. Vi havde hørt beretninger om, at studerende i andre lande var blev arresteret på deres uddannelsessteder. Det var ikke ukendt (formentlig heller ikke for den tyske besættelsesmagt) at mange studerende var involveret i illegalt arbejde på den ene eller anden måde, så en razzia på Universitetet var ikke utænkelig. Forelæsningerne i psykologi blev derfor i perioder henlagt til andre steder, f.eks. Nationalmuseet.

Det stod klart for mange, at psykologerne i Danmark manglede en fagforening. Vi besluttede at råde bod på dette og indkaldte alle psykologistuderende og færdiguddannede psykologer til et møde på psykologisk laboratorium i Studiegården den 11.11.1946.

Af referatet fra dette møde fremgår det, at der var enstemmig tilslutning til forslaget om at oprette en fagforening. En komité skulle forberede et udkast til love, som kunne forelægges på et møde umiddelbart efter cand.psych.eksamen i sommeren 1947.

Det skete som planlagt. Den dag, den sidste på holdet havde været oppe til eksamen, gik mange af os hen til Københavns Kommunes skolepsykologiske kontor i Nørregade 37. Flere af os var allerede ansat dér som skolepsykologer i forventning om, at vi ville bestå cand.psych.eksamen.

Der var ingen opposition og ingen diskussion om lovudkastet, men forslaget til love for den kommende psykologforening var nu også blevet drøftet med alle, som viste interesse for det under tilblivelsesprocessen, som havde været ret lang. De psykologer, der tidligere havde taget eksamen, kunne vanskeligt komme til det stiftende møde, og det blev derfor vedtaget at udsende det netop vedtagne forslag til love til samtlige universitetsuddannede psykologer i Danmark for kommentarer, og en ny generalforsamling kunne indkaldes om nødvendigt. Det blev ikke nødvendigt. Følgende blev foreslået til bestyrelsen:

cand.psych. *Jesper Florander* (formand),
magister *Poul Bahnsen*,
magister *Mogens Blegvad*,
cand.psych. *Bodil Farup*,

cand.psych. *Reimer Jensen*,
cand.psych. *Ester Holm*,
cand.psych. *P.B.Johansen* og
cand.psych. *Skov Jørgensen*.

Opgørelse af afstemningen foreligger ikke i mit materiale. Men jeg blev kasserer, og så vidt jeg husker, kom *Ester Holm*, *Poul Bahnsen* og *Skov Jørgensen* ind i bestyrelsen.

Alle deltagerne i mødet på skolepsykologisk kontor havde travlt med at komme ud til dimissionsfesten, som skulle holdes på Københavns Kommunes observationskoloni 'Furesøkolonien', hvis leder *Knud Gro-Nielsen*, selv var blandt de første kandidater.

Dansk Psykologforening var en realitet. Den knude var løst. Et vigtigt punkt i udviklingen af dansk psykologi var nået.

Mig bekendt blev alle færdiguddannede psykologer inklusive professorerne medlemmer af den nye forening.

Ved indførelse af cand.psych.studiet i 1944 var det lagt inden for en ramme af tre år, men planen skulle revideres efter 6 års forløb, altså i 1950.

Dansk Psykologforening var lige fra starten stærkt interesseret i, at denne studieplan blev udvidet, og nedsatte i 1949 et udvalg bestående af cand.psych. *Jesper Florander*, cand.psych. *Karen Berntsen*, cand.psych. *Reimer Jensen*, og stud.psych. *P. Kühn* som repræsentant for de studerendes råd. Dette udvalg skulle forberede den lovede revision af studiet.

Udvalget rettede på Psykologforeningens vegne en henvendelse til psykologiprofessorerne for at få dem til at tage problemet op. I denne henvendelse hed det blandt andet:

»Hele udviklingen er i de senere år gået i retning af, at flere og flere opgaver er lagt over til psykologerne. Det gælder i skolen og på hospitaler, og det vil efter al sandsynlighed også komme til at gælde de forskellige grene af børneforsorgen og fængselsvæsenet. Det er nødvendigt, at uddannelsen bliver omfattende og dybtgående, hvis psykologerne på tilfredsstillende måde skal kunne honorere de krav, der stilles til dem i samarbejdet med andre akademikere, og hvis de skal kunne løse den ansvarsfulde opgave at træffe dispositioner, der på afgørende måde bestemmer menneskers fremtid.«

Henvendelsen slutter:

»En forlængelse af den nuværende studieordning vil være uhen-sigtsmæssig. Hvis en ændring af studieplanen imod forventning ikke vil kunne ændres inden september 1950, bør de nye studenter inden

påbegyndelse af studiet, gøres opmærksom på, at dette kan blive ændret i løbet af deres studietid.«

Ændringen skete dog først ti år senere, da studieplanen blev forlænget fra de tre år til fem et halvt år.

3. Knudepunkt: Autorisation af danske psykologer

Spørgsmålet om autorisation af psykologer blev rejst i det nordiske samarbejdsudvalg, nedsat af psykologforeningerne i Finland, Sverige, Norge og Danmark, på et senere tidspunkt kom Island med.

Udvalget mødtes én gang om året. Det sendte den 27. november 1957 en henstilling til Nordisk Råd, der var sammensat af politikere fra de nordiske landes parlamenter, om at tage spørgsmålet om psykologers virke i de nordiske lande op til debat.

Rådet vedtog i sit møde den 13. november 1958 enstemmigt en rekommandation (nr. 11, 1958) til regeringerne i de nordiske lande om at foranstalte en

»utredning med sigte på å koordinere reglerne i de enkelte lan når det gjælder:

1. legitimation af psykologer
2. beskyttelse mod misbrug af psykologisk testmateriale
3. psykologers tavshetspligt
4. fælles nordisk arbejdsmarked for psykologer.«

På baggrund heraf blev der i de nordiske lande nedsat kommissioner til belysning af de nævnte problemer og eventuelt komme med forslag til løsning af dem.

I Danmark blev kommissionen nedsat af Indenrigsministeriet den 23. marts 1962. Den kom til at bestå af følgende medlemmer:

fhv. landsretspræsident *Carl E.J. Bang*, (formand)

professor, dr.phil. *Franz From*, (udpeget af Københavns Universitet efter samråd med Undervisningsministeriet)

afdelingsleder cand.psych. *Reimer Jensen*, (udpeget af Dansk Psykologforening)

overlæge dr.med. *Gudmund Magnussen*, (udpeget af Den Danske Lægeforening)

Følgende blev udpeget af Sundhedsstyrelsen:

professor dr.med. *Oluf Andersen*,

overlæge dr.med. *C.A. Clemmesen*,

professor dr.med. *Villars Lunn*.

Desuden udpegede Indenrigsministeriet ekspeditionssekretær cand.jur. *H. Herman* som formand for udvalgets sekretariat og *Johs. Quist*, Indenrigsministeriet, som sekretær for sekretariatet, der blev suppleret med professor dr.med. *Kai Tolstrup*.

From og jeg vedtog, at vi på udvalgets første møde ville foreslå, at sekretariatet blev udvidet med en psykolog. Vi pegede på chefpsykolog dr.phil. *Kai Spelling*. Forslaget blev vedtaget. Så var der tre psykologer i udvalget.

Undervisningsministeriet udpegede senere (december 1963) afdelingschef i ministeriet *Bjørn Brynskov* og rektor for Danmarks Lærerhøjskole, professor *Harald Torpe* som medlemmer af udvalget. Så var der fire psykologer i udvalget.

Jeg blev i september 1965 visiting professor ved *Harvard University*, USA, og psykologforeningens formand *Fin Agersted* overtog min plads i udvalget.

Udvalget udarbejdede et forslag til en psykologlov, hvorefter kandidater med en cand.psych.eksamen eller magisterkonferens fra universiteterne eller cand.pæd.psych.eksamen fra Lærerhøjskolen kunne autoriseres som psykologer og denne titel var forbeholdt dem, der havde bestået én af disse eksaminer.

Et nyoprettet psykolognævn kunne henlægges enten under Indenrigsministeriet eller Undervisningsministeriet.

Spørgsmålet om en autorisation af psykologer i Danmark skabte megen diskussion med stærk argumentation både for og imod under udarbejdelse af den betænkning, som skulle offentliggøres efter afslutningen af udvalgets arbejde. Denne diskussion fortsatte i mange år.

Der var især på flere generalforsamlinger i Dansk Psykologforening en livlig debat, og den 3. maj 1966 skrev den daværende formand *Fin Agersted* til formanden for udvalget *Carl Bang*, at kun kandidater med psykologeksamen fra universiteterne kunne godkendes til autorisation efter indstilling fra psykolognævnet. Godkendelse af en uddannelse fra Undervisningsministeriet var ikke nok. Dermed var uddannelsen på Lærerhøjskolen underkendt, og Psykologforeningens generalforsamling vedtog, at intet medlem af foreningen måtte søge autorisation før adgang hertil var godkendt på en generalforsamling i Dansk Psykologforening.

Derefter blev forslaget skrinlagt i Indenrigsministeriet.

Ønsket om en autorisationsordning for psykologer dukkede imidlertid op igen og gav på ny anledning til megen debat, specielt på de årlige generalforsamlinger.

I 1994 blev der indført en autorisation af psykologer i Danmark, men da var der også gået næsten 37 år, siden spørgsmålet først blev rejst af de nordiske psykologforeningers samarbejdskomité.

4. Knudepunkt: Universitets uddannelse af Psykologer og Lærerhøjskolens cand.pæd.psyk.uddannelse

Én af grundene til, at det tog så lang tid at få gennemført en autorisation af psykologer i Danmark, skal søges i vurderingen af Lærerhøjskolens cand.pæd.psyk.uddannelse og anerkendelsen af den. I 1962 blev Lærerhøjskolen anerkendt som en højere læreanstalt, der kunne tildele akademiske grader. En cand.pæd.eksamen kunne beståes i de fleste af de fag, der undervistes i i Folkeskolen.

Det første hold bestående af 6 studerende påbegyndte i september 1965 den uddannelse, der efter tre års studietid efter den vedtagne studieplan kunne føre frem til cand.pæd.psyk.graden.

I skolekredse var der stor interesse for og store forventninger til den nye uddannelse. Behovet for psykologhjælp i skolen var stort. Det kunne ikke dækkes ved bestående kurser. Lærerhøjskolens årskursus i psykologi, der var kvalifikationskravet til de lærere, der blev ansat som skolepsykologer, ophørte, da den nye cand.pæd.psyk.uddannelse påbegyndtes, men de skolepsykologer, der var blevet ansat på grundlag af det étårige kursus, fortsatte i deres skolepsykologstillinger, indtil de gik af fra deres respektive kommuner.

I akademiske kredse var vurderingen af Lærerhøjskolens nye kandidatuddannelse oftest forbeholden. I psykologkredse var holdningen nok nærmest fjendtlig. Psykologerne havde i 1960 fået en ny studieplan, der afløste den treårige studieplan fra 1944, som havde voldt store vanskeligheder.

Jeg husker specielt en forhandling i Københavns Kommunes Hospitalsdirektorat, hvor *Jesper Florander* og jeg repræsenterede psykologforeningen som henholdsvis formand og kasserer. På den anden side sad jurister. Vi blev mødt med udtalelser som »dét, I kalder cand.psych.studium, er det ikke blot et kursus på tre år, som man kan få på Københavns Universitet« – »er det et universitetsstudium« – »fører det virkelig til en embedseksamen«. At denne holdning efterhånden blev ændret, skyldes utvivlsomt, at der udførtes et prisværdigt arbejde af mange psykologer de steder, hvor de var ansat.

Nu mødte man problemet igen, idet Lærerhøjskolens uddannelse var lagt i rammerne af en treårig studieplan. Det var et faktum, som ikke udviskedes af henvisninger til de studerendes forudsætninger, og at den reelle studietid sjældent var tre år, men oftest mere og i visse tilfælde betydeligt mere.

Der blev rejst tvivl om, hvor vidt Lærerhøjskolens pædagogisk-psykologiske uddannelse var på samme niveau som cand.psych.eksaminerne på Universiteterne. Det var åbenbart, at de to uddannelser var forskellige, men kunne det anerkendes, at de trods forskellighederne lå på samme niveau?

Spændingerne mellem vurderingerne kom hurtigt til udtryk. Da Lærerhøjskolen søgte praktikplads for en af de studerende på børnepsykia-

trisk afdeling i Glostrup, reagerede Dansk Psykologforening. Den pågældende studerende var i forvejen ansat som skolepsykolog i Glostrup kommune, hvor man havde et nært samarbejde med den børnepsykiatriske afdeling. Psykologforeningens formand *Fin Agersted* skrev i et brev af 30. august 1967 til mig og samtidig til akademikernes samarbejdsudvalg og overlæge *Egsgaard*, børnepsykiatrisk afd. i Glostrup og til cand.psych. *H. Tillisch*, psykolog samme sted:

»Den samlede bestyrelse har den 29.8. dette år enstemmigt vedtaget at forbyde vore medlemmer at varetage praktikuddannelsen for stud.pæd.'er på alle områder uden for skolepsykologiske kontorer.«

Spændingen førte til et møde på Lærershøjskolen, hvor de lærere, der underviste på pæd.psyk.studiet, mødtes med bestyrelsen for Dansk Psykologforening med formanden *Fin Agersted* i spidsen.

Spændingerne blev ikke ophævet, men Psykologforeningen oplyste i et brev af 7. november 1967:

»Den pågældende studerende kan snarest belejligt starte som praktikant hos cand.psych. F. Kovács, idet man dog samtidig understreger, at dette er en konkret afgørelse forårsaget af hensynet til den enkelte og de uklare situationer, som først efter lang tid blev afklaret for bestyrelsen under mødet på Lærershøjskolen.«

Jeg husker det som et ubehageligt møde. Det bliver det let, når mange ord koges ned til den simple formel: 'I er ikke lige så gode, som vi er', imod at: 'jamen, vi vil anerkendes på samme niveau'.

Fra 1969 kunne Lærershøjskolens kandidater optages i Dansk Psykologforening, og fra 1996 kunne de stå både i Dansk Psykologforening og i Skolepsykologforeningen uden at betale dobbeltkontingent.

Blandt lærerne ved den pædagogisk-psykologiske uddannelse på Lærershøjskolen var der også en vis uenighed med hensyn til, om det pædagogiske eller det psykologiske skulle understreges. Professor *Carl Aage Larsen* og afdelingsleder *Høeg Larsen* var nok især fortalere for det første synspunkt, mens professor *K.B.Madsen* og jeg selv ville fremhæve det psykologiske aspekt af uddannelsen.

Endnu før de første kandidater med cand.pæd.psyk.eksamen var dimitteret fra Lærershøjskolen var der flere steder ansat kliniske psykologer ved de skolepsykologiske rådgivninger, f.eks. i Horsens.

For at afklare spørgsmålet om samarbejdsrelationer mellem psykologer med en forudgående læreruddannelse og ansættelse som skolepsykologer på den ene side og andre psykologer oftest kliniske psykologer på den anden side nedsatte Dansk Psykologforening allerede i 1966 et udvalg med medlemmer fra Psykologforeningens kliniske sektion (*Lise Haslund*,

Ferenc Kovács, Vivi Maar) og fra skolepsykologsektionen (*Knud Fog-Hansen, Reimer Jensen, Poul Jørgen Johanneson*) og fra psykologforeningens bestyrelse (*Jytte Vestergaard-Bogind, Poul Nemming*). *Anders Poulsen* blev udvalgets formand.

Udvalget kortlagde det samarbejde, der var iværksat mellem skolepsykologer og kliniske psykologer, og drøftede forslag til dets fremtidige samarbejde, når Lærerhøjskolens kandidater måtte forventes ansat i betydeligt omfang efterhånden som de dimitteredes.

Udvalget afgav sin betænkning i december 1968.

Samarbejdet mellem de forskellige psykologgrupper lettedes ved, at det i regelen byggedes på venskabelige relationer. Udvalgets arbejde kan have bidraget hertil, men det var nok først og fremmest det daglige samarbejde om at løse de forhåndenværende problemer for de børn og familier, der havde vanskeligheder, som udglattede spændingerne.

5. Knudepunkt: Psykologers relation til sundhedsvæsenet

Det er åbenbart, at visse psykologers arbejdsfelt grænser op til og overlapper lægers, specielt psykiateres arbejdsområde.

Det er ikke mærkeligt, at der i den tidlige udvikling af psykologien kunne opstå samarbejdsproblemer og afgrænsningsproblemer. Hvor læger og psykologer rent faktisk arbejdede sammen om løsning af de opgaver, som hverdagens konkrete problemer stillede dem over for, opstod der i regelen kun få gnidninger, fordi de involverede mødte hinanden med gensidig respekt og somme tider endda med venskab, men på det fagpolitiske og det lønmæssige plan kunne der opstå vanskeligheder. Lægerne havde en årtusindårig tradition bag sig og var velkonsoliderede, lønmæssigt og i folks bevidsthed. Det var en selvfølge, at de i hospitalshierarkiet havde de ledende stillinger, men anderledes forholdt det sig, da der skulle oprettes stillinger inden for socialvæsenet, f.eks. inden for børne- og ungdomsforsorgen, såsom på behandlingshjem til anbringelse af børn og unge med adfærdsvanskeligheder og psykiske problemer. Her blev der ansat psykologer med læger som konsulenter. Det første behandlingshjem af den art var 'Nebs Møllegård' ved Ringsted, hvor cand.psych. *Gunnar Andersen* blev chef og børnepsykiater *Axel Arnfred* konsulent.

I 1950 kunne Københavns Universitet åbne en klinik på grundlag af en bevilling fra Rockefeller Foundation i New York efter indstilling fra fondens repræsentant i Europa, dr. *Struthers*.

Professor ved Rigshospitalets pædiatriske afdeling dr.med. *Preben Plum* havde påpeget over for dr. *Struthers*, at danske psykologer manglede muligheder for at få en klinisk uddannelse i forbindelse med eller i forlængelse af deres psykologiske uddannelse på Universitetet.

Universitetets Børnepsykologiske Klinik (UBK) blev startet i Studenter-samfundets Retshjælps bygning på Gl.Kongevej, hvor Planetariet nu ligger.

Forudsætningen for at Københavns Universitet fik pengene til at oprette klinikken for, var at cand.psych. *Bodil Farup* blev leder af den. Hun havde i forvejen været sendt til ét års ophold på Children's Center i Boston, betalt af Rockefeller Foundation, og hun havde i flere år udført psykologiske undersøgelser og foretaget psykoterapi af børn indlagt på Rigshospitalets pædiatriske afdeling og deltaget i afdelingens ugentlige psykologiske konferencer.

Bodil Farup var ud over landets grænser kendt som en usædvanlig dygtig psykolog med speciale i psykoterapi af børn.

Der var enighed i det udvalg, der forberedte oprettelsen af universitets-klinikken, at der skulle tilknyttes en børnepsykiater og en pædiater til den faste stab. Lægeforeningen kunne imidlertid ikke godkende, at en psykolog blev chef for læger på en klinik, hvor der skulle foretages behandling af børn og deres forældre.

Dette problem blev løst ved, at den formelle ledelse af klinikken blev lagt hen til et udvalg bestående af professor *Edgar Rubin*, og Universitetets lægelige professorer i henholdsvis pædiatri, dr.med. *Preben Plum*, og psykiatri, dr.med. *Villars Lunn*.

Vurderingen af de børn, der blev henvist til klinikken, blev foretaget af et udvalg bestående af den daglige leder *Bodil Farup*, og de to lægelige medarbejdere. Det blev psykiateren *Philipsen-Prahn*, og pædiateren *Harald Kreutzfeldt*. De gennemgik på ugentlige møder alle henvisninger og tilrettelagde behandlingsplaner.

Til staben knyttedes desuden cand.psych. *Tove Møller-Holst*, cand. psych. *Lise Østergaard*, cand.psych. *Birthe Kyng* og cand.psych. *Reimer Jensen*, samt pædagogerne *Gunhild Skovmand* og *Ulla Kristoffersen*.

I dag glider mange psykologer ind i det daglige arbejde på hospitalsafdelinger rundt i landet, enten fast tilknyttet som en del af staben eller på konsulentbasis.

Derudover fungerer mange psykologer (ca. 600) på privat basis evt. med såkaldt ydernummer, hvilket giver mulighed for tilskud fra Sygesikringen. Det har også været et vigtigt skridt i udviklingen af dansk psykologi.

Psykologers arbejde er ikke blot blevet udvidet og konsolideret på det kliniske område, men også i forskellige offentlige og private erhverv.

Status

Ingen af os, der oplevede psykologiens status i begyndelsen af 1940'erne, ville kunne forudse, hvordan status ville være 60 år senere. I 1947 var der ca. 50 medlemmer i Dansk Psykologforening; i dag er der mere end 100 gange så mange. Der er sket en kolossal udvikling takket være en stor indsats af mange mennesker, ikke mindst i Dansk Psykologforenings skiftende bestyrelser og formændenes ildhu og dygtighed.

Hvilke knudepunkter, der vil vise sig i de næste 60 år kan ingen forudsige, og kun de yngste medlemmer af Dansk Psykologforening vil kunne være med til at gøre status over foreningens position efter de kommende 60 år, altså i år 2060.

PS: Det materiale, som denne artikel bygger på, vil indgå i Psykologforeningens arkiv.